

DE OUDHEID ZOEKBOEK

Een historicus
kan niet zonder
vergrootglas! Duw
het eruit en ga op
ontdekkingstocht in
dit boek...

Op je reis door dit boek verken je echte plaatsen uit de oudheid, ontdek je hoe mensen uit deze oude beschavingen leefden en leer je tot in het kleinste detail bij over de sleutelmomenten in de geschiedenis van de oudheid.

Ontmoet de Egyptenaren die de grote piramides vol fantastische schatten bouwden, reis naar Kush en lees hoe dit koninkrijk rijk werd door ijzer en goud te delven, en leer hoe de Grieken de hevigste gevechten uit de oudheid leverden op zee.

Na zoveel eeuwen valt soms moeilijk te achterhalen wanneer een oude beschaving precies ontstond of verdween. Het einde kon zich plots voordoen, bijvoorbeeld als een groep of stam werd verslagen door een andere. De ontwikkeling van een nieuwe beschaving kan tientallen jaren duren. Het is normaal dat bij bepaalde beschavingen de jaartallen slechts bij benadering vermeld worden, moderne historici kunnen het dan niet preciezer bepalen.

ZO GEBRUIK JE DIT BOEK

Draai de bladzijden om en ga in op de actie die voor je neus plaatsvindt. Elke keer als je een tafereel opnieuw bekijkt, zie je iets nieuws! Lees de tekst en ontdek wat er gebeurt. Welke Azteek speelt een beukend ritme op de trommels? Zie je de Romeinse soldaat die zich klaarmaakt om te vechten? Zie je Olmeken hun grote stenen goden aanbidden?

Neem dan het vergrootglas erbij en zoek de 10 dingen die op elke bladzijde worden beschreven. Kijk aandachtig naar de drukke tafereelen en detailtekeningen. Je zult zoveel schatten vinden in al die wonderbaarlijke tekeningen die tot in de kleinste details worden beschreven!

Daarna ga je naar bladzijde 40 om je geheugen te testen. Weet je nog waar je elk detail zag? Nee? Geen zorgen! Neem je vergrootglas er weer bij en begin opnieuw aan je grote zoektocht. Je ontdekt deze keer vast nog meer. Ten slotte lees je op bladzijde 38 meer over belangrijke mensen uit deze oude beschavingen en kun je op bladzijde 44 de tijdlijn bestuderen.

Waar wacht je nog op? Ontdek de geheimen van de oudheid!

INHOUD

MESOPOTAMIË
(ca. 5000 - ca. 500 v.Chr.)
6-7

INDUSBESCHAVING
(ca. 4000 - 1500 v.Chr.)
8-9

EGYPTE
(3100 - 525 v.Chr.)
10-11

OLMEKEN
(1600 - 350 v.Chr.)
12-13

CARTHAGO
(814 - 146 v.Chr.)
14-15

KONINKRIJK KOESJ
(ca. 800 v.Chr. - 350 n.Chr.)
16-17

NIEUW-BABYLONISCHE RIJK
(ca. 626 - 539 v.Chr.)
18-19

PERZISCHE RIJK
(ca. 553 - 330 v.Chr.)
20-21

GRIEKENLAND
(550 - 31 v.Chr.)
22-23

QIN-DYNASTIE
(221 - 206 v.Chr.)
24-25

XIONGNU
(209 v.Chr. - 46 n.Chr.)
26-27

PARTHEN
(247 v.Chr. - 224 n.Chr.)
28-29

ROMEINSE RIJK
(27 v.Chr. - 476 n.Chr.)
30-31

KONINKRIJK AKSUM
(120 v.Chr. - 850 n.Chr.)
32-33

MAYABESCHAVING
(200 - 900 n.Chr.)
34-35

AZTEKEN
(1345 - 1521 n.Chr.)
36-37

BEROEMDE PERSONEN
38-39

ZOEK EN VIND
40-41

ANTWOORDEN
42-43

TIJDLIJN
44

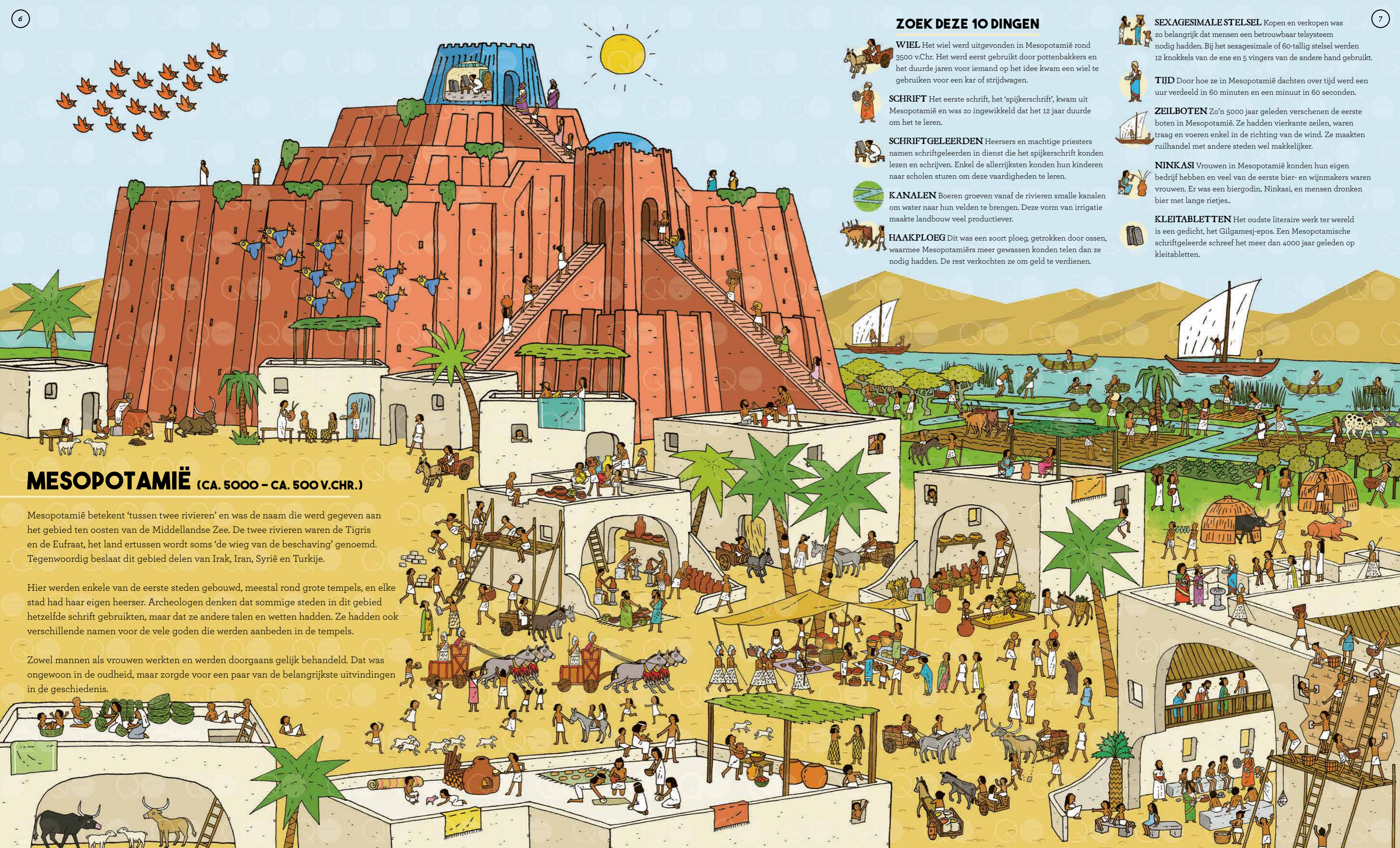
WOORDENLIJST
45

MESOPOTAMIË (CA. 5000 – CA. 500 V.CHR.)

Mesopotamië betekent 'tussen twee rivieren' en was de naam die werd gegeven aan het gebied ten oosten van de Middellandse Zee. De twee rivieren waren de Tigris en de Eufraat, het land ertussen wordt soms 'de wieg van de beschaving' genoemd. Tegenwoordig beslaat dit gebied delen van Irak, Iran, Syrië en Turkije.

Hier werden enkele van de eerste steden gebouwd, meestal rond grote tempels, en elke stad had haar eigen heerser. Archeologen denken dat sommige steden in dit gebied hetzelfde schrift gebruikten, maar dat ze andere talen en wetten hadden. Ze hadden ook verschillende namen voor de vele goden die werden aanbeden in de tempels.

Zowel mannen als vrouwen werkten en werden doorgaans gelijk behandeld. Dat was ongewoon in de oudheid, maar zorgde voor een paar van de belangrijkste uitvindingen in de geschiedenis.

ZOEK DEZE 10 DINGEN

WIEL Het wiel werd uitgevonden in Mesopotamië rond 3500 v.Chr. Het werd eerst gebruikt door pottenbakkers en het duurde jaren voor iemand op het idee kwam een wiel te gebruiken voor een kar of strijdwagen.

SCHRIFT Het eerste schrift, het 'spijkerschrift', kwam uit Mesopotamië en was zo ingewikkeld dat het 12 jaar duurde om het te leren.

SCHRIFTGELEERDEN Heersers en machtige priesters namen schriftgeleerden in dienst die het spijkerschrift konden lezen en schrijven. Enkel de allerrijksten konden hun kinderen naar scholen sturen om deze vaardigheden te leren.

KANALEN Boeren groeven vanaf de rivieren smalle kanalen om water naar hun velden te brengen. Deze vorm van irrigatie maakte landbouw veel productiever.

HAAKPLOEG Dit was een soort ploeg, getrokken door ossen, waarmee Mesopotamiërs meer gewassen konden telen dan ze nodig hadden. De rest verkochten ze om geld te verdienen.

SEXAGESIMALE STELSEL Kopen en verkopen was zo belangrijk dat mensen een betrouwbaar telsysteem nodig hadden. Bij het sexagesimale of 60-talig stelsel werden 12 knokkels van de ene en 5 vingers van de andere hand gebruikt.

TIJD Door hoe ze in Mesopotamië dachten over tijd werd een uur verdeeld in 60 minuten en een minuut in 60 seconden.

ZEILBOTEN Zo'n 5000 jaar geleden verschenen de eerste boten in Mesopotamië. Ze hadden vierkante zeilen, waren traag en voeren enkel in de richting van de wind. Ze maakten ruilhandel met andere steden wel makkelijker.

NINKASI Vrouwen in Mesopotamië konden hun eigen bedrijf hebben en veel van de eerste bier- en wijnmakers waren vrouwen. Er was een biergodin, Ninkasi, en mensen dronken bier met lange rietjes.

KLEITABLETTEN Het oudste literaire werk ter wereld is een gedicht, het Gilgamesj-epos. Een Mesopotamische schriftgeleerde schreef het meer dan 4000 jaar geleden op kleitabletten.

INDUSBECHAVING (CA. 4000 – 1500 V.CHR.)

Dit enorme gebied beslaat vandaag India en Pakistan. Kleine boerengemeenschappen langs de rivier de Indus groeiden uit tot honderden steden, waarvan er verschillende groot en ommuurd waren. De Indusbeschaving besloeg meer dan een miljoen vierkante kilometer en was veel groter dan Egypte en Mesopotamië, de twee andere grote oude beschavingen.

De mensen in de Indusvallei maakten als eersten bakstenen. Ze bakten klei van de rivieroeveren zodat die hard werd. Deze bakstenen werden dan gebruikt om Harappa en Mohenjodaro te bouwen, steden waar tienduizenden mensen woonden. Smalle straatjes werden in een overzichtelijk plan aangelegd rond een gebouw dat de 'citadel' genoemd werd. Het lag boven op een hoge berg aarde en had openbare baden, ontmoetingsplaatsen en mogelijk grote voorraadschuren voor het bewaren van voedsel.

Omdat hier nooit grote paleizen teruggevonden zijn is het mogelijk dat er geen machtige koning of alleenheerser was. Sommige historici denken dat dit misschien een samenleving was waarin iedereen als gelijk werd beschouwd in plaats van dat de rijken over de armen heersten.

ZOEK DEZE 10 DINGEN

HUIZEN De grootste huizen hadden een binnenplaats en een eigen waterput. Zelfs kleine huizen hadden afvoersystemen en wc's, ze moeten dus vrij comfortabel zijn geweest voor die tijd.

LAMPEN Lampen werden gemaakt van schelpen en gevuld met olie of dierenvet om de huizen te verlichten.

BITUMEN Bouwvakkers gebruikten vuur om bitumen, een natuurlijke teerachtige stof, te verwarmen. Daarmee werden bakstenen gemetseld en baden waterdicht gemaakt.

WERKPLAATSEN In kleine werkplaatsen in het raster van smalle straatjes kon je pottenbakkersovens, metaalbewerkers, steenhouwers, kralen- en armbandenmakers en vaten voor het verven van stoffen vinden.

VISHAKEN Van koper en brons werden vishaken gemaakt, wat erop wijst dat men in de Indusvallei dus vis at.

BOEREN Landbouw was een belangrijke activiteit. Boeren teelden tarwe, gerst, erwten en dadels en hielden vee, kippen, varkens, kamelen en misschien zelfs olifanten. Honden en apen werden gehouden als huisdier.

VOEDSEL Voedsel werd naar de steden gestuurd in ruil voor gefabriceerde goederen zoals gereedschap, kookpotten, katoenen kleren en gekleurde kralen.

JUWELEN Juwelen en andere luxe-items werden vaak gemaakt uit ivoor. Goud, zilver en koper kwamen uit mijnen in het huidige Afghanistan. Er werden ook andere producten, zoals edelstenen, ingevoerd.

SCHRIFT Er zijn vele voorbeelden gevonden van het schrift van de Indusbeschaving, maar het is zo ingewikkeld dat we het ook nu nog niet echt begrijpen.

GODEN We weten niet veel over de lokale godsdiensten, maar er waren beelden van een god met een mensengezicht, een olifantenslurf, het lijf van een tijger en stierenpoten.

Oorspronkelijke uitgave: Ancient World Magnified © 2021
Quarto Publishing plc, The Old Brewery,
6 Blundell Street, Londen N7 9BH, UK

Deze uitgave: © 2022, Infodok / Standaard Uitgeverij nv,
Franklin Rooseveltplaats 12, B-2060 Antwerpen.

Gemaakt onder licentie van Davidsfonds.
'Infodok' is het geregistreerde merk van Davidsfonds vzw.

www.standaarduitgeverij.be/infodok

Tekst: David Long

Illustraties: Andy Rowland

Vormgeving: Myrto Dimitrakoulia

Vertaling: Els Peeters

Vormgeving Nederlandstalige versie: Els Ruppel

Alle rechten voorbehouden.

Gedrukt in China.

D/2022/0034/51

ISBN 978 90 02 27371 1

NUR 212, 228

